

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Ministarstvo za kulturu, sport i mlade

INFORMACIJA
o stanju u oblasti mladih u Tuzlanskom kantonu u 2021. godini

april 2022. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
1 UVOD	5
2 STANJE U OBLASTI MLADIH	6
2.1 <i>Stanje institucionalnog i normativnog okvira u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH</i>	6
2.2 <i>Stanje institucionalnog okvira na području Tuzlanskog kantona</i>	7
2.3 <i>Stanje institucionalnog okvira na području lokalnih zajednica Tuzlanskog kantona</i>	9
2.4 <i>Rad Vijeća mladih Tuzlanskog kantona</i>	10
3 VRIJEDNOST MLADIH	11
3.1 <i>Demografska kretanja</i>	11
3.2 <i>Aktivizam i slobodno vrijeme</i>	14
3.3 <i>Nezaposlenost mladih</i>	15
4 PODRŠKA MLADIMA OD STRANE ORGANA VLASTI	17
4.1 <i>Podrška Ministarstva civilnih poslova BiH omladinskim programima u 2021. godini</i>	17
4.2 <i>Poticaji mladima od strane Federalnog ministarstva kulture i sporta</i>	17
4.3 <i>Finansijska podrška mladima iz sredstava Budžeta Tuzlanskog kantona za 2021. godinu</i>	18
4.4 <i>Podrška mladima iz budžeta lokalnih zajednica Tuzlanskog kantona</i>	20
5 SMJERNICE ZA UNAPREĐENJE POLOŽAJA MLADIH I RAZVOJA PROGRAMA U OBLASTI MLADIH NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA ZA 2022. GODINU	23

SAŽETAK

U skladu sa Programom rada Vlade i Skupštine Tuzlanskog kantona za 2022. godinu, Ministarstvo za kulturu, sport i mlade (u daljem tekstu: Ministarstvo) izradilo je Informaciju o stanju u oblasti mladih u Tuzlanskom kantonu za 2021. godinu.

Cilj izrade Informacije jeste da kroz različite metode i tehnike prikupljanja podataka skupimo sve zvanične podatke koji postoje o mladima i koji govore o njihovom položaju na području Tuzlanskog kantona, ali i da ustanovimo njihove navike, stavove i probleme sa kojima se suočavaju. Drugi cilj jeste da ovo ne bude isključivo redovni, godišnji izveštaj, već da svake godine, i pored činjenice da za Tuzlanski kanton ima Strategija prema mladima 2020.-2024., realizujemo istraživanje sa svrhom praćenja stanja i eventualnih promjena koje se ubrzano dešavaju, analiziramo da li određene politike daju rezultate i da na taj način objedinjujemo podatke koji će, sa jedne strane predstavljati vid praćenja i ocjenjivanja politika za mlade, a sa druge strane činiti bazu za predlaganje i kreiranje javnih politika zasnovanih na dokazima. Informacija je namijenjena svim akterima omladinske politike, prije svega donosiocima odluka, prvenstveno na kantonalnom i lokalnom nivou, kako bi se upoznali sa položajem mladih i svoje politike mogli da kreiraju tako da unapređuju položaj mladih. Osim toga, namijenjena je i svim organizacijama civilnog društva kao izvor informacija u različitim oblastima koje se mogu koristiti za različite potrebe u zavisnosti od primarnih oblasti djelovanja organizacija.

Uzimajući u obzir da je pitanje mladih jedno od pitanja prema kojem se mora pokazati poseban senzibilitet, a koje se direktno i indirektno veže za različite oblasti i resorne nadležnosti različiti organa i organizacija, Ministarstvo je pokušalo obuhvatiti najznačajnija pitanja mladih ali sa fokusom na ona pitanja i informacije koje se odnose na resornu nadležnost Ministarstva i sprovođenje programa i aktivnosti koje su usmjerene prema mladima, a koje se izdvajaju iz Budžeta Tuzlanskog kantona i lokalnih zajednica sa područja Tuzlanskog kantona.

Svi pojmovi u Informaciji upotrijebljeni u muškom rodu važe i za ženski rod.

Informacija o stanju u oblasti mladih bazirana je na podacima dobivenim od različitih subjekata uključujući Federalni zavod za statistiku, Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Vijeća mladih Tuzlanskog kantona, lokalnih zajednica sa područja Tuzlanskog kantona, drugih nivoa vlasti, te evidenciju ministarstava Tuzlanskog kantona.

Informacija daje uvid u realizirane programe i aktivnosti u oblasti mladih na području Tuzlanskog kantona, aktivnosti Vijeća mladih Tuzlanskog kantona kao i osnovne informacije o funkcionisanju vijeća mladih organizovanim na lokalnom nivou, te određene informacije o obrazovnoj strukturi zaposlenih i nezaposlenih mladih, aktivizmu mladih, tržištu rada i migracijama. Pored toga, u Informaciji se mogu pronaći podaci o izdvojenim sredstvima za podršku mladima od strane državnog, federalnog i kantonalnog ministarstva a koja su u direktnoj nadležnosti resorno nadležnih organa vlasti za oblast mladih, kao i jedinica lokalne samouprave na području Tuzlanskog kantona. Informacija daje uvid u institucionalni i normativni okvir za oblast mladih, a sastavni dio Informacije čine smjernice za aktivnosti u naredne tri godine koje su usklađene sa Strategijom prema mladima Tuzlanskog kantona 2020.-2024. i koje treba da usmjere programske aktivnosti ka poboljšanju stanja u oblasti mladih.

Na stanje u oblasti mladih na području Tuzlanskog kantona u 2021. godini, kao i na sve oblasti društvenog života u državi ali i ostatku svijeta, pored ranije prisutnog problema migracija mladih iz Bosne i Hercegovine, dodatno je uticala pojava COVID 19 posebno u prvoj polovini godine. Programske aktivnosti koje su različite institucije planirale u svojim programima rada velikim dijelom su preusmjerene na druge aktivnosti, omladinskim

udruženjima je izostala značajna podrška od donatora, a takođe i aktivnosti jačanja omladinskog sektora su usporene zbog nemogućnosti održavanja raznih vidova edukacija, seminara, kampova i slično, što je bio slučaj i u 2020. godini.

Kada je u pitanju ukupna podrška razvoju oblasti mladih ona se vrši iz budžeta različitih nivoa vlasti i veoma je rasprostranjena kroz različite resore jer mladi pripadaju skoro svim oblastima kao što je obrazovanje, zdravstvo, zapošljavanje, sport i drugo. Ministarstvo civilnih poslova BiH dodjeljuje sredstva za sport, kulturu, te ima programe za sufinansiranje nevladinih organizacija, ali konkretan budžet za politike prema mladima na državnom nivou nije uspostavljen. Ministarstvo civilnih poslova BiH djeluje kao koordinator u realizaciji programa za mlade koji proizilaze iz strateških dokumenata EU ili su u vezi sa projektima koji se odnose na prekograničnu saradnju, uspostavljanje saradnje sa raznim zemljama putem memoranduma i sporazuma o saradnji a o čemu informišu različite nivoe vlasti, zbog obaveze pribavljanja mišljenja o nacrtima sporazuma i memoranduma.

Iz Budžeta Federacije BiH u 2021. godini realiziran je transfer za mlade putem Javnog poziva koji raspisuje Federalno ministarstvo za sport i mlade koje je i nadležno za oblast mladih na području Federacije. U okviru ovog Javnog poziva dodijeljeno je 30.000,00 KM za 7 omladinskih udruženja sa područja TK. Vlada FBiH izdvaja sredstva za mlade i kroz druge programe, ali do momenta izrade ove informacije Ministarstvo nije dobilo zvanične podatke o istima.

U 2021. godini Skupština Tuzlanskog kantona usvojila je Strategiju prema mladima Tuzlanskog kantona 2020-2024. Prvi projekat koji je Ministarstvo realizovalo iz ovog strateškog dokumenta odnosi se na potpisivanje i realizaciju Ugovora o partnerstvu na realizaciji sveobuhvatnog programa podrške razvoju poduzetništva IMPAKT inkubator poslovnih ideja na području Tuzlanskog kantona. U sklopu zajedničke saradnje između Ministarstva, Investicijske fondacije IMPAKT, JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona i 5 nerazvijenih i manje razvijenih lokalnih zajednica na području Tuzlanskog kantona Općine Čelić, Općine Sapna, Općine Teočak, Općine Kladanj i Općine Doboj Istok u 2021. godini realizovan je ovaj program koji je, između ostalog, obuhvatao program preduzetničke obuke te finansijsku, stručnu i mentorsku podršku za do 20 novih poslovnih poduhvata na području navedenih općina pokrenutih od strane mladih starosne dobi od 18 do 35 godina. Program je realizovan uz podršku Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC). Ministarstvo je imalo nekoliko drugih programa namijenjenih podršci mladima, a koji se takođe nalaze u Strategiji. Međutim, važno je istaći da pored sredstava koja se izdvajaju iz budžeta Ministarstva i drugi resori, odnosno druga Ministarstva Tuzlanskog kantona u sklopu svojih programa imaju aktivnosti koje se odnose na mlade. To se prije svega odnosi na Ministarstvo obrazovanja i nauke, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak, Ministarstvo za boračka pitanja, Ministarstvo zdravstva i druga ministarstva. Međutim, u ovom dijelu ćemo se najviše fokusirati na programe Ministarstva, ali sažeto predstaviti i programe drugih ministarstava TK koji su namijenjeni mladima. U Budžetu Tuzlanskog kantona planirana sredstva za Podršku mladima iznosila su 330.000,00 KM, a realizovano je ukupno 303.820,00 KM. Od ukupno realizovanog iznosa u 2021. godini 3 (tri) programa su realizovana putem Javnog poziva za odabir korisnika sredstava sa potrošačke jedinice 32010004 - Podrška mladima u 2021. godini i to:

1. Subvencionirane kamata na kredite za stambeno zbrinjavanje mladih,
2. Subvencioniranje troškova mladima za smještaj i boravak djece u predškolskim ustanovama,
3. Finansiranje i sufinansiranje projekata omladinskih udruženja.

Ministarstvo je kontinuirano održavalo sastanke sa predstavnicima Vijeća mladih sa područja Tuzlanskog kantona, kojom prilikom su predstavljeni ciljevi rada ministarstva te su vođeni

razgovori o trenutnom stanju, tekućim problemima kao i planiranim aktivnostima za unapređenje položaja mladih na području Tuzlanskog kantona. Teme sastanaka su bile i planirane programske aktivnosti koje su se odnosile na pružanje podrške u formiranju vijeća mladih u svim jedinicama lokalne samouprave. Ministarstvo je u tom pogledu nastavilo da inicira uspostavljanje spiska omladinskih udruženja u lokalnim zajednicama u kojima isti nije postojao, te se napredak u tom smislu vidio i u toku sprovođenja Javnog poziva sa potrošačkog mjesta Podrška mladima. Ministarstvo je kontinuiranom komunikacijom sa Vijećem mladih Tuzlanskog kantona i putem svoje web stranice obavještavalo sve zainteresovane o mogućnostima učestvovanja na raznim tečajevima i edukacijama iz oblasti mladih koje su prvenstveno organizovane u saradnji sa višim nivoima vlasti i stranim partnerima (EU institucijama). O navedenim aktivnostima ministarstvo je obavještavalo i sve lokalne zajednice na području Tuzlanskog kantona. U 2021. godini pružena je podrška organizaciji Festivala mladih koji je ojačao kapacitete omladinskog organizovanja na području jedinica lokalne samouprave kantona, započete aktivnosti za kandidaturu Tuzlanskog kantona za Evropsku prijestolnicu mladih. Iako su se u toku godine pojavili evidentni problemi u realizaciji ovih aktivnosti Ministarstvo je veliki dio posla samoinicijativno realizovalo, jer su evidentni problemi na polju omladinskog aktivizma i animiranja mladih u smislu poticanja zainteresovanosti za njihov angažman u zajednici i pokušaj odvratanja pažnje ka velikom odlivu mladih u inostranstvo. Kontinuirano se radilo na ovoj programskoj aktivnosti, a rezultati su vidljivi kroz povećanje korisnika za dodjelu sredstava putem Javnog poziva, uključivanju u projekat Festival mladih, te evidentno poboljšanje u radu Vijeća mladih Tuzlanskog kantona, iako je cilj postići daleko veći nivo angažmana mladih, efekat realiziranih aktivnosti je evidentan. Ministarstvo je i putem svoje web stranice informisalo mlade o aktivnostima koje se provode u saradnji sa međunarodnim institucijama a u cilju jačanja kapaciteta mladih i omladinskog organizovanja. Takođe, u 2021. godini nastavljena je podrška u Vijeću mladih Tuzlanskog kantona koji su prostor za rad napravili funkcionalnim, te se očekuje veći angažman mladih posebno predstavnika Vijeća mladih obzirom da imaju značajnu podršku u radu.

Većina lokalnih zajednica na području Tuzlanskog kantona je u 2021. godini imala programe namijenje mladima, a u samoj Informaciji detaljnije je obrazložena podrška mladima iz budžeta lokalnih zajednica.

Smjernice za aktivnosti koje je potrebno realizirati u periodu od 2022. do 2024. godine kako bi se doprinijelo unapređenju stanja u oblasti mladih na području Tuzlanskog kantona predstavljene su u posljednjem dijelu ove Informacije. Ove smjernice se odnose na aktivnosti koje će se poduzeti u naredne tri godine, odnosno u periodu od 2022 – 2024. godine. Ministarstvo je iste kreiralo u skladu sa Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju u FBiH, a na osnovu koje će se programi rada organa uprave donositi za trogodišnje razdoblje. Bitno je naglasiti da su ove smjernice u skladu sa Strategijom prema mladima Tuzlanskog kantona 2020.-2024. Iz ponuđenih smjernica vidljivo je da je u narednom periodu neophodno znatno ojačati omladinski aktivizam i posvetiti se uključivanju mladih koji imaju veliki potencijal u razvoj Tuzlanskog kantona. Programi koji budu usmjereni na jačanje omladinskog aktivizma i kapaciteta omladinskih udruženja jačaju i stanje u oblasti mladih.

1 UVOD

Informacija o stanju u oblasti mladih u Tuzlanskom kantonu u 2021. godini izrađena je kao dio realizacije Programa rada Vlade i Programa rada Skupštine Tuzlanskog kantona za 2022. godinu, za čiju izradu je zaduženo Ministarstvo Tuzlanskog kantona. Informacija pruža i osnov za definisanje programa i aktivnosti koji će doprinijeti razvojnom konceptu kada su mladi na području Kantona u pitanju.

Nakon uvodnog dijela Informacije, dat je pregled stanja u oblasti mladih sa ključnim informacijama koje karakterišu stanje u ovoj oblasti na području Kantona, a odnose se na institucionalni i normativni okvir, Strategiju prema mladima Tuzlanskog kantona i rad Vijeća mladih i omladinskih udruženja na području Tuzlanskog kantona.

Treći dio Informacije posvećen je suštinskoj vrijednosti mladih, a u okviru ovog dijela prikazana su demografska kretanja i stanje u oblastima koje najviše obuhvataju mlađu populaciju kao što su obrazovanje, zapošljavanje i aktivizam mladih.

U četvrtom dijelu dat je osvrt na podršku mladima od strane organa vlasti, a posebno je analiziran dio koji se odnosi na programske aktivnosti Ministarstva.

U posljednjem dijelu Informacije dat je prijedlog smjernica koje mogu da doprinesu poboljšanju stanja u oblasti mladih, a odnose se na period 2022. - 2024.

Posebnu zahvalnost u izradi Informacije o stanju u oblasti mladih na području Tuzlanskog kantona za 2021. godinu Ministarstvo iskazuje Federalnom zavodu za statistiku, Službi za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Federalnom ministarstvu kulture i sporta, Ministarstvu civilnih poslova BiH, lokalnim zajednicama sa područja Tuzlanskog kantona, ministarstvima sa područja Tuzlanskog kantona i Vijeću mladih Tuzlanskog kantona za dostavljene podatke koji su korišteni pri izradi Informacije.

2 STANJE U OBLASTI MLADIH

U ovom dijelu Informacije predstavljene su ključne institucije i subjekti omladinske politike. Navode se osnovne informacije o Ministarstvu koje je zaduženo za omladinsku politiku, Strategiji prema mladima Tuzlanskog kantona 2020.-2024., Vijeću mladih, omladinskim udruženjima kao i institucionalnom okviru na području lokalnih zajednica Tuzlanskog kantona.

Ovo poglavlje predstavlja uvod za čitaoce u institucionalne okvire omladinske politike.

2.1 Stanje institucionalnog i normativnog okvira u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH

Na području Bosne i Hercegovine ne postoji centralizovan sistem kada je u pitanju omladinska politika. Pri Ministarstvu civilnih poslova u okviru Sektora za obrazovanje uspostavljen je Odsjek za mobilnost i mlade. Međutim, na državnom nivou ne postoje konkretni programi usmjereni na omladinske politike, već su aktivnosti više usmjerene na koordinaciju aktivnosti i razmjene podataka sa domaćim i međunarodnim institucijama nadležnim za oblast mladih.

Takođe, na nivou Bosne i Hercegovine još uvijek ne postoji zakon koji regulira opća pitanja mladih niti „krovno“ tijelo mladih. Značajan korak učinjen je 2004. godine kada je osnovana Komisija za koordinaciju pitanja mladih u BiH, kao stalno tijelo Vijeća ministara BiH. Komisija djeluje pri Ministarstvu civilnih poslova BiH i nadležna je za koordinaciju aktivnosti svih aktera od značaja za promociju i zaštitu uloge i pozicije mladih BiH. Međutim, Vijeće ministara BiH do danas nije usvojilo niti je u proceduru stavio okvirni zakon o mladima BiH.

Na entitetskom nivou, Zakon o mladima Federacije BiH (Službene novine FBiH, br. 36/10) i Zakon o omladinskom organizovanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 98/04, 119/08 i 1/12) uređuju pitanja koja su od značaja za status, egzistenciju i djelovanje mladih u BiH, te pokušavaju da brigu o mladima institucionalizuju i da primjene strateški pristup u rješavanju problema mladih.

Zakon o mladima Federacije BiH (u daljem tekstu Zakon), usvojen 2010. godine, institucionalno i budžetski reguliše implementaciju politike prema mladima na svim nivoima vlasti: od državnog preko resornih ministarstava do nivoa kantona i općina. Prema ovom Zakonu, organi javne uprave na svim nivoima vlasti su zaduženi za pružanje podrške mladima, te usvajanje i implementaciju strategije prema mladima.

Usvajanjem Zakona o mladima Federacije BiH stvoreni su preduslovi za učešće mladih u procesu odlučivanja, definisana su prava i obaveze mladih, te način organizovanja mladih. Na temelju zakonskih odredbi u Federaciji BiH predviđeno je osnivanje Komisije za mlade, na entitetskom, kantonalnom i općinskom nivou vlasti, koja bi trebala predstavljati ključnu kariku u dijalogu između mladih i nadležnih institucija. Također, predviđeno je i formiranje Vijeća mladih, radnog tijela sačinjenog od omladinskih organizacija koje predstavljaju direktne ili indirektno partnere kantonalnim/lokalnim vlastima u razvoju i provođenju kantonalne/lokalne politike prema mladima.

Federalno ministarstvo kulture i sporta u svojoj organizacionoj strukturi ima Sektor za mlade. Ovaj sektor obavlja poslove koji se odnose na: ukupne institucionalne mehanizme brige vlasti prema mladima, saradnju i koordinaciju zadataka sa omladinskim sektorom i omladinskim udruženjima na istraživanju o potrebama i problemima mladih, kao i na definisanju i predlaganju federalne strategije prema mladima, uspostavljanje i održavanje sveobuhvatne baze podataka o mladima u saradnji sa drugim institucijama u Federaciji BiH, aktivnosti u vezi informisanja mladih i jačanja uključivanja mladih u procese odlučivanja, definisanje, utvrđivanje i provođenje programa djelovanja za mlade u oblastima iz nadležnosti Ministarstva, planiranje posebnih sredstava pri usvajanju Budžeta za izvršavanje zadataka koji proizilaze iz Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/10), praćenje realizacije postojećih programa u oblasti mladih na federalnom nivou, koordiniranje međunarodne saradnje koja se odnosi na mlade, određivanje procedure obuke i certifikacije službenika za mlade, izradu analiza, izvještaja, informacija, elaborata, studija, programa, planova, procjena i drugih stručnih, informativnih, planskih, dokumentacionih i analitičkih materijala u oblasti mladih, stručnu obradu sistemskih rješenja od značaja za mlade, vrši i druge poslove u cilju zaštite interesa mladih.

Federacija Bosne i Hercegovine je 2010. godine donijela Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine koji su obavezni da primjenjuju kantonalni i lokalni nivoi vlasti na području Federacije BiH.

2.2 Stanje institucionalnog okvira na području Tuzlanskog kantona

Efikasno oblikovanje i implementacija politike prema mladima na kantonalnom i općinskom nivou zahtijeva definisanje institucionalnog okvira koji jasno opisuje aktere koji se bave (ili bi se trebali baviti) pitanjima mladih, ukazuje na djelokrug rada pojedinih aktera te mehanizam komunikacije između aktera koji su uključeni u proces oblikovanja i implementacije politike prema mladima.

Kada je u pitanju Tuzlanski kanton za oblast mladih resorno je nadležno Ministarstvo za kulturu, sport i mlade. Ministarstvo je osnovano 2018. godine i od tada je po prvi puta oblast mladih obuhvaćena i u institucionalnom i normativnom smislu. Poslove koji su vezani za oblast mladih obavlja Odjeljenje za sport i mlade. Od osnivanja do danas struktura zaposlenika u Ministarstvu se dosta mijenjala, a rad je značajno otežan od samog osnivanja Ministarstva zbog izuzetno malog broja izvršilaca. Poslove u Odjeljenju za sport i mlade koje obuhvata dvije izuzetno široke oblasti od samog osnivanja obavljao je jedan državni službenik, da bi u 2019. godini nekoliko mjeseci Odjeljenje za sport i mlade bilo bez ijednog izvršioca poslova. U 2020. godini i 2021. godini u Odjeljenju za sport i mlade na neodređeno radno vrijeme zaposlen je jedan zaposlenik, zbog čega je skoro pa nemoguće aktivnosti usmjeriti ka razvojnom konceptu i unapređenju stanja u ovoj oblasti.

Međutim i pored izuzetno otežanog rada Ministarstvo je sprovelo veliki broj aktivnosti, pri tome vodeći računa o prioritetima iz Zakona. Kako odgovornost pružanja podrške mladima prema Zakonu imaju svi nivoi vlasti u Federaciji BiH, i Tuzlanski kanton ima zakonom propisane obaveze u ovoj oblasti. Prije svega to se odnosi na osiguranje minimuma mjera koje se odnose na rad sa mladima i planove aktivnosti mladih, kao i mehanizme i kapacitete koji uključuju:

1. osiguranje prikladnog prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja;
2. osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine, grada ili kantona;
3. određivanje nadležne općinske, odnosno gradske službe za pitanja mladih;
4. osiguranje godišnjih grantova za projekte za mlade dodijeljujući ih putem javnog poziva s kriterijima, u skladu s evropskim principima u radu javnih uprava;
5. profesionalni razvoj i usavršavanje službenika/ce za mlade te jačanje kapaciteta svih onih koji se bave radom sa mladima i omladinskim aktivnostima;
6. osnivanje komisije za mlade pri općinskom vijeću kao stalnog radnog tijela, odnosno pri skupštini kantona koja će se u okviru svoje nadležnosti baviti pitanjima mladih, a u čijem radu će učestvovati predstavnici/ce općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih;
7. uspostavljanje stručnog radnog tijela za izradu, ažuriranje i praćenje provođenja lokalnih i kantonalnih strategija prema mladima u čijem će radu učestvovati predstavnici/e vijeća mladih ili omladinskih udruženja;
8. istraživanje ili podršku istraživanju u cilju donošenja strategije prema mladima;
9. pružanje podrške radu općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih.

Svi nivoi vlasti u Federaciji imaju obaveze i definisanja, usvajanja i provođenja strategije prema mladima. Kantonalni nivo vlasti dužan je i samostalno odrediti službenika/cu ili odjel za mlade pri ministarstvu koje obavlja zadatke u smislu Zakona.

Od gore pobrojanih obaveza Ministarstvo je uradilo sljedeće:

1. osiguralo je prostor za mlade Vijeću mladih Tuzlanskog kantona koje je samostalno pronašlo adekvatan prostor za omladinski centar u JP SKPC Mejdan;
2. u Budžetu TK osigurana je budžetska stavka vezana za pitanja mladih;
3. za općinski/gradski ured zadužene su lokalne zajednice;
4. osigurano je finansiranje projekata za mlade na godišnjem nivou i raspodjela na temelju javnog konkursa;
5. na polju usavršavanja nisu poduzimani nikakvi konkretni koraci najviše zbog nedovoljnog broja izvršilaca, ali je Ministarstvo kontinuirano imalo komunikaciju sa višim i nižim nivoima vlasti u cilju sprovođenja edukacija koje organizuju međunarodne institucije a koje su bile dostupne omladinskom sektoru;
6. **Komisija za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona osnovana je pri Skupštini Tuzlanskog kantona ali je neophodno u rad i aktivnosti ove komisije uključiti predstavnike Vijeća mladih TK kada se radi o pitanjima mladih. Ministarstvo i Vijeće mladih TK su u 2021. godini podnijeli Inicijativu da se u rad ove Komisije uvrsti predstavnik Vijeća mladih TK;**
7. Vlada Tuzlanskog kantona usvojila je Strategiju prema mladima u 2020. godini, a ista je od strane Skupštine TK usvojena februaru 2021. godine. U skladu sa navedenim prilikom izrade Strategije prema mladima imenovana je Radna grupa u kojoj je uključen i predstavnik Vijeća mladih TK. Takođe, Vijeće mladih, kao i druga omladinska udruženja u postupku Javne rasprave na nacrt Strategije imala su priliku da učestvuju u ažuriranju iste. Stručno tijelo za praćenje provođenja Strategije prema mladima je u procesu formiranja, jer će se Izvještaj o realiziranim projektima iz Strategije u 2020. i 2021. godini izrađivati u maju i junu 2022. godine, te će u stručnom tijelu obavezno biti i predstavnici vijeća mladih;
8. Ministarstvo je u potpunosti sudjelovalo u postupku istraživanja u cilju donošenja strategije prema mladima;
9. Ministarstvo je kontinuirano u 2021. godini saradivalo sa Vijećem mladih TK i uložilo velike napore kako bi se rad Vijeća mladih TK znatno poboljšao, a sve u

cilju poštivanja zakonskih odredbi i pronalasku partnera u radu na polju sa mladima.

2.3 Stanje institucionalnog okvira na području lokalnih zajednica Tuzlanskog kantona

Postojanje institucionalnog okvira doprinosi dugoročnom razvoju sektora mladih i strateškom promišljanju o problemima mladih. Prema Zakonu institucionalni okvir oblikovanja i implementacije politike prema mladima na lokalnom nivou čine:

- Referent/saradnik/slужbenik za mlade,
- Komisija za mlade i
- Vijeće mladih.

Referent/saradnik/slужbenik za pitanja mladih je osoba zaposlena u općinskoj administraciji i stručno osposobljena za rad sa mladima. Osnovna zaduženja su: redovna komunikacija sa omladinskim organizacijama, vijećima učenika, neformalnim grupama i javnim institucijama koja su zadužena za pitanja mladih; Identifikacija problema mladih u lokalnoj zajednici; Koordinacija procesa, uspostavljanja i provođenja politike prema mladima; Saradnja sa drugim institucijama na višim nivoima vlasti.

Komisija za mlade je stalno radno tijelo Općinskog vijeća i ima značajnu ulogu u kreiranju i donošenju politika za mlade, koje ima sljedeća zaduženja: Inicira i razmatra nacрте i prijedloge zakona i drugih akata koji se odnose na mlade; Daje savjete i preporuke za razvoj omladinske politike i unaprjeđenje učešća mladih u javnom životu; Komunicira sa institucijama, organizacijama i pojedincima koji se bave omladinskom problematikom; Traži od izvršne vlasti da svake godine predvidi sredstva za finansiranje omladinskih projekata.

Vijeće mladih je krovno udruženje mladih, zasnovano na dobrovoljnom članstvu omladinskih udruženja, a koje predstavlja interese mladih i omladinskih udruženja. Zaduženja Vijeća mladih su sljedeća: Predstavljanje i zastupanje interesa omladinskih udruženja na odgovarajućem nivou vlasti; Učešće u procesu izrade i provođenje politike prema mladima; Provođenje zajedničkih projekata mladih u FBiH te predstavljanje pitanja mladih na višem nivou i na međunarodnom planu.

U cilju analize institucionalnih kapaciteta za oblikovanje i implementaciju politike prema mladima u TK, Ministarstvo je od lokalnih zajednica sa područja Tuzlanskog kantona tražilo podatke o stanju institucionalnog okvira za 2021. godinu. Prema dostavljenim podacima Grad Tuzla je u potpunosti implemenirao Zakonom propisane obaveze, a podaci za sve lokalne zajednice sa područja Tuzlanskog kantona predstavljeni su u sljedećoj tabeli:

Tabela 1. Pregled institucionalnog okvira za implementaciju politike prema mladima na lokalnom nivou u TK¹

Općina/Grad	Komisija za pitanja mladih	Vijeće za mlade	Referent/saradnik/slужbenik za mlade	Strategija prema mladima
Tuzla	✓	✓	✓	✓
Gračanica	✓	✓	✓	–
Živinice	✓	x	✓	✓
Lukavac	✓	✓	✓	–
Srebrenik	✓	✓	✓	–
Kalesija	✓	x	x	x
Kladanj	✓	✓	x	-
Banovići	✓	x	-	x
Čelić	✓	✓	x	x
Doboj Istok	✓	x	✓	x

¹ Podaci dostavljeni od lokalnih zajednica sa područja Tuzlanskog kantona

Sapna	✓	×	×	×
Napomena: ✓ - postoji/djeluje; × - ne postoji/ne djeluje; ◐ - poduzete aktivnosti kako bi u skorije vrijeme postojalo/djelovalo				

Napomena: Grad Gradačac i Općina Teočak do momenta izrade ove Informacije nisu dostavili tražene podatke.

Iz tabelarnog pregleda je vidljivo da veliki broj lokalnih zajednica nema referenta/saradnika/slужbenika za mlade što je osnova za funkcionisanje organa uprave i dalji razvoj u oblasti mladih, te je od izuzetnog značaja da lokalne zajednice koje nemaju riješeno ovo pitanje da po hitnom postupku pristupe zapošljavanju odnosno popunjavanju radnog mjesta u čijem opisu poslova će biti rad sa mladima. Imenovanje referenta/saradnika/slужbenika za mlade koji bi bio zadužen za poslove koji se odnose na oblikovanje i implementaciju politike prema mladima i saradnju sa drugim gradskim/općinskim službama, u znatnoj mjeri bi osnažilo institucionalne kapacitete gradskih/općinskih vlasti u provođenju politike prema mladima. Takođe, od velikog značaja je rješavanje i drugih institucionalnih pitanja koja se tiču uspostavljanja Vijeća mladih u lokalnim zajednicama u kojima ista nisu uspostavljena, ali i poboljšanje rada i aktivniji rad već uspostavljenih Vijeća mladih.

2.4 Rad Vijeća mladih Tuzlanskog kantona

Vijeće mladih općina iz više od 50% općina tog kantona osnivaju Vijeće mladih kantona. U Tuzlanskom kantonu u skladu sa zakonskim odredbama uspostavljeno je Vijeće mladih Tuzlanskog kantona. Ministarstvo je u 2021. godini kontinuirano održavalo sastanke sa predstavnicima Vijeća mladih sa područja Tuzlanskog kantona, kojom prilikom su predstavljeni ciljevi rada ministarstva te su vođeni razgovori o trenutnom stanju, tekućim problemima kao i planiranim aktivnostima za unapređenje položaja mladih na području Tuzlanskog kantona. Teme sastanaka su bile i planirane programske aktivnosti koje su se odnosile na pružanje podrške u formiranju vijeća mladih u svim jedinicama lokalne samouprave. Ministarstvo je u tom pogledu nastavilo da inicira uspostavljanje spiska omladinskih udruženja u lokalnim zajednicama u kojima isti nije postojao, te se napredak u tom smislu vidio i u toku sprovođenja Javnog poziva sa potrošačkog mjesta Podrška mladima. Ministarstvo je kontinuiranom komunikacijom sa Vijećem mladih Tuzlanskog kantona i putem svoje web stranice obavještavalo sve zainteresovane o mogućnostima učestvovanja na raznim tečajevima i edukacijama iz oblasti mladih koje su prvenstveno organizovane u saradnji sa višim nivoima vlasti i stranim partnerima (EU institucijama). O navedenim aktivnostima ministarstvo je obavještavalo i sve lokalne zajednice na području Tuzlanskog kantona. U 2021. godini pružena je podrška organizaciji Festivala mladih koji je ojačao kapacitete omladinskog organizovanja na području jedinica lokalne samouprave kantona, započete aktivnosti za kandidaturu Tuzlanskog kantona za Evropsku prijestolnicu mladih. Iako su se u toku godine pojavili evidentni problemi u realizaciji ovih aktivnosti Ministarstvo je veliki dio posla samoinicijativno realizovalo, jer su evidentni problemi na polju omladinskog aktivnizma i animiranja mladih u smislu poticanja zainteresovanosti za njihov angažman u zajednici i pokušaj odvratanja pažnje ka velikom odlivu mladih u inostranstvo. Kontinuirano se radilo na ovoj programskoj aktivnosti, a rezultati su vidljivi kroz povećanje korisnika za dodjelu sredstava putem Javnog poziva, uključivanju u projekat Festival mladih, te evidentno poboljšanje u radu Vijeća mladih Tuzlanskog kantona, iako je cilj postići daleko veći nivo angažmana mladih, efekat realiziranih aktivnosti je evidentan. Ministarstvo je i putem svoje web stranice informisalo mlade o aktivnostima koje se provode u saradnji sa međunarodnim institucijama a u cilju jačanja kapaciteta mladih i omladinskog organizovanja. Takođe, u 2021. godini nastavljena je podrška u Vijeću mladih Tuzlanskog kantona koji su prostor za rad napravili funkcionalnim, te se očekuje veći angažman mladih posebno predstavnika Vijeća mladih obzirom da imaju značajnu podršku u radu.

Međutim, neophodno je istaći da je evidentan napredak u radu Vijeća mladih TK ali i da je evidentna mogućnost za poboljšanje rada.

3 VRIJEDNOST MLADIH

3.1 Demografska kretanja

Stavovi mladih ljudi u Bosni i Hercegovini su tema koja se godinama unazad kontinuirano razmatra. Veliki broj organizacija koje se bave pitanjima mladih provelo je niz istraživanja o mladima, počevši od uvida u njihov društveno-ekonomski status, ali i u njihove obrazovne i kulturološke potrebe, preko stope nezaposlenosti i prilika za zapošljavanje, sistema vrijednosti, do stavova o demokratiji i političkom djelovanju, evropskim integracijama, migracijama, porodici i društvenim mrežama, načinu utroška slobodnog vremena i o životu uopšte. Nažalost, pokazatelji do kojih se došlo u istraživanjima koja su rađena i u 2020. godini ukazuju na negativne stavove mladih ljudi u društvu kao i činjenicu da se stanje iz godine u godinu pogoršava.

Usljed niske stope nataliteta i odlaska mladih ljudi iz zemlje, njeno stanovništvo sve brže stari, što će ne samo imati višestruke društveno-ekonomske posljedice, odnosno negativno se odraziti na različite aspekte života, počevši od strukture porodice, društvene sigurnosti, zapošljavanja do privrede i slično, već će ovo društvo u skoroj budućnosti dovesti i do ruba biološkog istrebljenja, što ovo pitanje nesumnjivo čini jednim od najvećih izazova današnjeg bosanskohercegovačkog društva. **Za jedno društvo ništa nije vrednije od ljudi, naročito mladih i obrazovanih ljudi koji ga čine.** To znači da društvene zajednice koje vode računa o sebi i o svojoj budućnosti po svaku cijenu posebno nastoje sačuvati i zadržati upravo mlade i obrazovane osobe, baš kao što je dobro poznato i to da samo 'nemarna društva' ne cijene svoje mlade i obrazovane pojedince i lako ih prepuštaju drugim društvima. U tom kontekstu, ne treba iznenađivati činjenica da je, za razliku od razvijenih društava, ovdje moguće vidjeti svaki postojeći vid marginalizacije mladih. Pored nezaposlenosti, neadekvatnost obrazovnog sistema, deprimirajuća politička situacija u zemlji, osjećaj nemanja perspektive za budućnost, itd., uzrokovali su nastavak trenda masovnog odlaska mladih ljudi u druge zemlje. S njihovim odlaskom, smanjuje se i ključni potencijal društva, što može imati pogubne posljedice po njegov budući razvoj. Dodatni problem u svemu ovome je činjenica da su mnogobrojni stručnjaci godinama pokušavali skrenuti pažnju na masovni egzodus mladih iz Bosne i Hercegovine, ali nije činjeno gotovo ništa da se on zaustavi ili bar uspori.²

Posebno istraživanje koje je sprovedeno na području Tuzlanskog kantona prilikom izrade Strategije prema mladima 2020.-2024. pokazalo je:

- da u periodu od 2009. – 2018. broj stanovnika u TK se smanjio za 12% odnosno za 58.198 osoba. Pozitivno demografsko kretanje zabilježeno je samo u gradu Živinice dok je u svim ostalim gradovima/općinama TK prisutan trend depopulacije.
- Kritična vrijednost indeksa starosti od 40% dosegnuta je u svim gradovima/općinama TK te se može kazati da je populacija TK zašla u proces starenja.
- Kontingent mladog zrelog stanovništva (20 – 29 godina) čini jednu trećinu populacije TK te predstavlja značajan demografski potencijal TK.
- Prosječna vrijednost indeksa obrazovanosti u TK iznosi 60,34% te ukazuje na izuzetno povoljnu obrazovnu strukturu stanovništva (dvije trećine stanovništva TK ima završeno sekunardno ili tercijarno obrazovanje).

Ministarstvo je prilikom prikupljanja podataka za izradu ove Informacije od Federalnog zavoda za statistiku dobilo niz podataka koji govore o starosnoj strukturi stanovništva na području Tuzlanskog kantona, demografskim kretanjima i obrazovnoj strukturi mladih na dan

² Studija o mladima Bosna i Hercegovina 2018/2019

30.06.2021. godini, kada je urađen posljednji izvještaj procjene stanovnika u Federaciji BiH. Pregled ukupnog broja stanovnika i stanovnika od 0 do 35 godina starosti na području Federacije BiH i Tuzlanskog kantona prikazan je u sljedećoj tabeli:

Tabela 2. Pregled broja stanovnika³

Teritorija	Spol	Ukupan broj stanovnika u 2020. godini	Ukupan broj stanovnika u 2021. godini	Godine starosti						
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34
Federacija BiH	S	2,184,680	2,168,602	89,236	102,040	116,451	116,137	141,134	148,254	157,693
	M	1,072,549	1,063,923	46,071	52,309	59,876	59,685	72,191	75,899	80,885
	Ž	1,112,131	1,104,679	43,165	49,731	56,575	56,452	68,943	72,355	76,808
Tuzlanski kanton	S	437,607	434,424	17,617	20,465	23,076	22,552	26,515	30,226	32,110
	M	213,722	212,131	9,079	10,348	11,953	11,613	13,541	15,496	16,510
	Ž	223,885	222,293	8,538	10,117	11,123	10,939	12,974	14,730	15,600
Banovići	S	22,508	22,291	1,009	1,171	1,178	1,164	1,293	1,579	1,675
	M	11,199	11,081	511	591	598	613	665	803	861
	Ž	11,309	11,210	498	580	580	551	628	776	814
Čelić	S	9,854	9,772	283	384	521	601	630	647	642
	M	4,948	4,919	144	183	263	299	338	360	346
	Ž	4,906	4,853	139	201	258	302	292	287	296
Doboj-Istok	S	9,861	9,764	460	471	562	584	612	677	728
	M	4,870	4,842	237	242	299	304	319	358	372
	Ž	4,991	4,922	223	229	263	280	293	319	356
Gračanica	S	44,985	44,745	1,932	2,316	2,590	2,449	2,837	2,962	3,246
	M	21,519	21,406	978	1,140	1,300	1,295	1,402	1,508	1,621
	Ž	23,466	23,339	954	1,176	1,290	1,154	1,435	1,454	1,625
Gradačac	S	38,798	38,552	1,734	1,838	2,158	2,257	2,643	2,773	2,576
	M	19,058	18,927	898	911	1,096	1,193	1,375	1,430	1,338
	Ž	19,740	19,625	836	927	1,062	1,064	1,268	1,343	1,238
Kalesija	S	32,643	32,448	1,260	1,508	1,879	1,903	2,218	2,399	2,576
	M	16,414	16,322	643	741	968	980	1,136	1,266	1,366
	Ž	16,229	16,126	617	767	911	923	1,082	1,133	1,210
Kladanj	S	11,568	11,415	369	464	622	607	762	872	796
	M	5,709	5,628	184	244	328	311	400	445	430
	Ž	5,859	5,787	185	220	294	296	362	427	366
Lukavac	S	42,927	42,518	1,570	1,856	1,911	1,960	2,411	2,823	3,096
	M	21,025	20,834	817	955	1,017	1,006	1,219	1,466	1,678
	Ž	21,902	21,684	753	901	894	954	1,192	1,357	1,418
Sapna	S	10,538	10,410	265	398	670	643	826	950	799
	M	5,412	5,358	143	196	339	331	457	538	429
	Ž	5,126	5,052	122	202	331	312	369	412	370
Srebrenik	S	39,479	39,231	1,743	1,888	2,259	2,175	2,430	2,842	2,808
	M	19,268	19,162	912	933	1,174	1,114	1,239	1,472	1,449
	Ž	20,211	20,069	831	955	1,085	1,061	1,191	1,370	1,359

³ Podaci dostavljeni od Federalnog zavoda za statistiku

Informacija o stanju u oblasti mladih u Tuzlanskom kantonu u 2021. godini

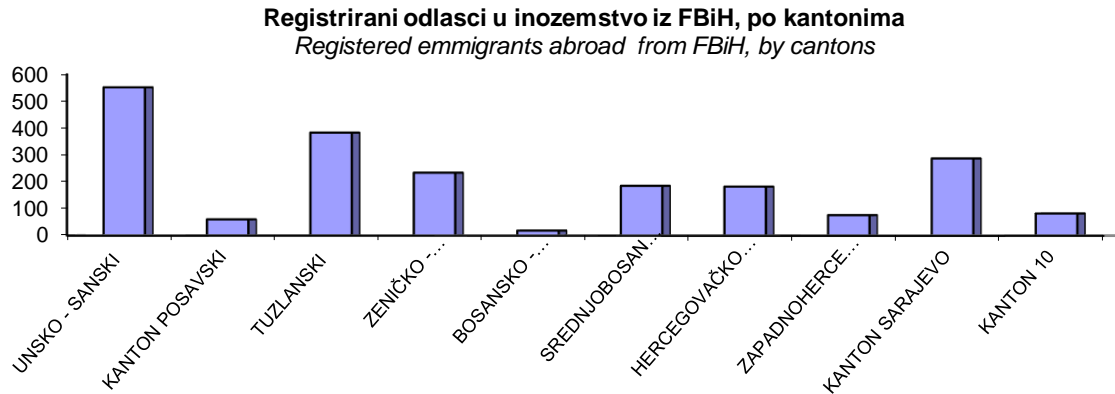
Teočak	S	7,066	6,993	185	263	371	404	465	579	478
	M	3,618	3,585	104	136	213	206	232	311	249
	Ž	3,448	3,408	81	127	158	198	233	268	229
Tuzla	S	109,527	108,533	4,202	4,988	5,022	4,625	5,684	6,693	8,024
	M	51,945	51,395	2,168	2,557	2,620	2,306	2,888	3,341	3,889
	Ž	57,582	57,138	2,034	2,431	2,402	2,319	2,796	3,352	4,135
Živinice	S	57,853	57,752	2,605	2,920	3,333	3,180	3,704	4,430	4,666
	M	28,737	28,672	1,340	1,519	1,738	1,655	1,871	2,198	2,482
	Ž	29,116	29,080	1,265	1,401	1,595	1,525	1,833	2,232	2,184

Analizirajući podatke iz tabelarnih pregleda vidljivo je da se nastavio trend smanjenja broja stanovnika kako u Federaciji BiH tako i u Tuzlanskom kantonu. Kada je u pitanju analiza strukture stanovništva vidljivo je da se na stanovništvo Tuzlanskog kantona odnosi 20,03% od ukupnog broja stanovnika FBiH. Učešće mladih u ukupnom broju mladih FBiH iznosi 19,78%, a učešće mladih TK u ukupnoj populaciji kantona iznosi 25,64%. Ako se još detaljnije uđe u analizu ovih podataka uočava se opasnost koja će već sada evidentno uticati na privredni i društveni razvoj Tuzlanskog kantona, a što je utvrđeno i Strategijom prema mladima, a to je da je populacija TK zašla u proces starenja. Još je veći problem ako se posmatraju dostupni podaci za stanovništvo starosti od 0-14 godina gdje je vidljivo da će ta slika u godinama koje slijede biti znatno lošija, jer procenat djece od 0-14 godina starosti u ukupnom broju stanovnika TK iznosi 14%, a stanovnika preko 60 godina je 24,16%. Smanjenje učešća najmlađe populacije u ukupnoj populaciji TK i FBiH je izuzetno zabrinjavajuće i to su trendovi koji su godinama unazad prisutni. **Dostupni podaci nam govore da je izuzetno važno usmjeriti politike prema mladima ka razvoju omladinskih politika posebno natalnih programa i politika, jer pored stalno prisutnih trendova migracija koje utiču na smanjenje broja stanovnika, pravilnim usmjeravanjem politika prema mladima moguće je uticati i na razvojnu natalnu politiku. Radi lakšeg pregleda analize ovih podataka slijedi tabela u nastavku.**

Tabela 3. Pregled učešća mladog stanovništva u ukupnom broju stanovnika na području TK i FBiH u 2021. godini

Teritorija	Ukupan broj stanovnika	Od 0-14 godina	Od 15-35 godina	Procenat stanovništva TK u ukupnom broju stanovnika FBiH	Učešće mladih u ukupnoj strukturi stanovništva	Učešće mladih TK u ukupnom broju mladih u FBiH
TK	434,424	61,158	111,403	20,03 %	25,64%	19,78%
Federacija	2,168,602	307,727	563,218	-	25,97%	-

Problem migracija stanovništva, posebno mladih i obrazovanih ljudi, je još jedan od velikih problema sa kojima se bosanskohercegovačko društvo suočava i na što upozoravaju svi relevantni izvještaji i istraživanja koja su rađena u ovoj oblasti. Federalni zavod za statistiku u posljednjem objavljenom izvještaju o migracijama predstavio je između ostalog i registrirane odlaske u inozemstvo iz FBiH.

Smatramo potrebnim napomenuti da se saldo migracije temelji na registrovanom doseljavanju/iseljavanju te da ne uključuje broj neregistrovanih/neprijavljenih iseljenika. Struktura doseljenih i odseljenih prema posljednjem objavljenom biltenu migracija koji se odnosi na podatke za 2021. godinu je sljedeća:

Doseljeni / Odseljeni	Ukupno državljanstvo BiH i druge države
FEDERACIJA BiH	
doseljeni	18,978
odseljeni	21,434
TUZLANSKI KANTON	
doseljeni	3,063
odseljeni	3,609

Višak iseljenih nad doseljenima u TK, zajedno sa opadajućom bioreprodukcijom jasno upozorava na razmjere i posljedice depopulacije stanovništva u TK. Na osnovu analize prirodnog i mehaničkog kretanja stanovništva može se zaključiti da demografsku sliku TK obilježava prirodna depopulacija, smanjenje stope nataliteta, te negativan saldo migracija, a što je nastavak negativnog trenda demografskih kretanja stanovništva koja se dešavaju najmanje posljednjih 10 godina. Strategija prema mladima, kao i Strategija razvoja kantona su ukazali na te probleme i to za razdoblje duže od posljednjih 10 godina, a kroz ovu Informaciju obuhvaćena je 2021. godina. Analizom podataka se došlo do nastavka negativnih trendova demografskih kretanja stanovništva. Takođe, veoma je bitno naglasiti da je Strategija prema mladima potvrdila da mladi koji su nezaposleni te mladi koji su bili diskriminirani i isključeni iskazuju veće ocjene u tvrdnjama koje govore o napuštanju TK i BiH.

Prema dostupnim podacima vidljivo je da na nivou Bosne i Hercegovine, pa tako i Tuzlanskog kantona nedostaju kvalitetne omladinske politike koje bi trebale da budu usmjerene na zadržavanje mladih u državi.

3.2 Aktivizam i slobodno vrijeme

U ovom dijelu Informacije poseban fokus je na sprovedenom istraživanju u postupku izrade Strategije prema mladima. Naime, prilikom istraživanja u procesu izrade Strategije prema mladima koju je Skupština Tuzlanskog kantona usvojila u 2021. godini za oblast omladinskog aktivizma ispitan je stav mladih ka volontiranju, politici, religiji, ekologiji kao i građanskom aktivizmu.

Posmatrano na nivou ukupnog uzorka, više od polovine mladih (56,7%) volontira ili je nekada volontiralo. Posmatrajući učešće mladih u volontiranju prema kriteriju uključenosti u formalni obrazovni sistem, prisutne su značajne razlike u odnosu prema volontiranju između učenika/studenata i mladih koji su van formalnog obrazovanja gdje učenici/studenti ispoljavaju manju sklonost ka volontiranju.

Istraživanje je pokazalo da je svaka druga mlada osoba uključena ili ima iskustvo u volonterskom radu.

Kao razloge za volontiranje, mladi najviše navode razvoj ličnih i socijalnih vještina te osjećaj korisnosti, a kao najčešći razlozi zbog kojih se mladi ne odlučuju na proces volontiranja, nalazi istraživanja navode odsustvo prilike te činjenicu da mlade niko nije pozvao na volontiranje i da nemaju dovoljno informacija o mogućnostima za volontiranje.

Mladi smatraju da su interesi politike i građana suprotni te posljedično iskazuju nepovoljan stav prema politici i nizak interes za politiku.

Takođe, istraživanje je pokazalo da su mladi okolinski osvješteni i smatraju da lokalna zajednica u kojoj žive ne vodi dovoljno računa o zaštiti okoline. Ono što je interesantno je da kako se krećemo od mlađih ka starijim ispitanicima, prosječna ocjena vrijednosti stava ka ekologiji opada, odnosno stariji ispitanici nižim vrijednostima su ocijenili tvrdnje o ekologiji.

Analiza načina na koji provode slobodno vrijeme je pokazala da se mladi najviše druže sa prijateljima. Mladi smatraju da u mjestu u kojem žive ne postoji dovoljno kulturnih i umjetničkih sadržaja, sportskih terena i objekata te drugih sadržaja za korisno provođenje slobodnog vremena, te su istakli da su potrebna daleko veća ulaganja u ove oblasti.

3.3 *Nezaposlenost mladih*

Prema podacima JU Službe za zapošljavanje TK sa 31.12.2021.godine broj registrovanih nezaposlenih osoba dobi između 15 i 29 godina iznosio je 16.996 što je za 3.186 manje u odnosu na 2020. godinu, a u dobi između 15 i 34 godine 24.455 što je za 4.159 manje u odnosu na 2020. godinu. Od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih mladih osoba (do 30 godina starosti) najveći je broj nezaposlenih je sa srednjom stručnom spremom (41,7%) i kvalifikovanih radnika (30,5%).

Tabela 4. Podaci o nezaposlenim mladima po starosnoj i obrazovnoj strukturi u 2021. godni⁴

Godine starosti	Spol	Ukupno	Stupanj stručne spreme							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PK	NK
15-19	Ukupno	2242	0	0	795	1	1	1073	0	372
	Žene	1113	0	0	447	0	1	424	0	241
20-24	Ukupno	6900	610	9	3473	5	2	1971	5	825
	Žene	4332	461	6	2274	2	1	998	0	590
25-29	Ukupno	7854	1563	30	3254	3	3	2053	5	943
	Žene	5455	1167	19	2335	2	3	1230	3	696
30-34	Ukupno	7459	1192	21	2677	4	3	2370	13	1179
	Žene	5367	917	16	2014	3	2	1536	6	873
UKUPNO	Ukupno	24455	3365	60	10199	13	9	7467	23	3319
	Žene	16267	2545	41	7070	7	7	4188	9	2400

⁴ Podaci dostavljeni od Službe za zapošljavanje TK

Od ukupnog broja nezaposlenih mladih osoba do 30 godina starosti, 10.900 odnosno 64% su žene, a 6.096 odnosno 36 % su muškarci. Ako se posmatra starosna dob do 35 godina na žene se odnosi 16.267, odnosno 66,5%.

Ministarstvo je od Službe za zapošljavanje TK dobilo i podatke o mladima koji nemaju radnog iskustva, a struktura nezaposlenih mladih sa radnim stažom od 0 do 3 mjeseca je sljedeća:

Tabela 5. Podaci o mladima sa radnim stažom od 0 do 3 mjeseca sa 31.12.2021.godine

RB	Kvalifikovani radnik (KV iVK) po godinama starosti	SVEGA	ŽENA
1	15-19	1,006	397
2	20-24	1,935	980
3	25-29	2,018	1,200
4	30-34	2,311	1,497
RB:	Srednje stručno obrazovanje (SSS) po godinama starosti	SVEGA	ŽENA
1	15-19	651	366
2	20-24	3,456	2253
3	25-29	3,260	2,344
4	30-34	2,628	1,981
RB:	Više stručno obrazovanje (VŠ) po godinama starosti	SVEGA	ŽENA
1	15-19	0	0
2	20-24	10	5
3	25-29	26	16
4	30-34	19	14
RB:	Visokoko stručno obrazovanje (VSS-1) po godinama starosti	SVEGA	ŽENA
1	15-19	0	0
2	20-24	526	395
3	25-29	1,431	1,058
4	30-34	1,094	854

Služba za zapošljavanje je u 2021. godini realizovala sljedeće programe podrške mladima:

R.B.	Naziv programa / mjere	Broj poslodavaca		Broj zaposlenih mladih	
		2020	2021	2020	2021
1.	Tvoja prilika-Prvo radno iskustvo (do 30 god.)	34	21	40	40
2	Tvoja prilika-Zapošljavanje mladih sa iskustvom (do 35 god.)	0	20	0	41
3	Program poticanja zapošljavanja	5	9	9	12
4	Program sufinansiranja samozapošljavanja - Start UP, Zapošljavanje mladih do 30 g.	31	61	39	96
UKUPNO		70	111	88	189

4 PODRŠKA MLADIMA OD STRANE ORGANA VLASTI

Kada je u pitanju ukupna podrška razvoju oblasti mladih ona se vrši iz budžeta različitih nivoa vlasti i veoma je rasprostranjena kroz različite resore od obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja, sporta i ostalih oblasti. U nastavku su prezentirani dostupni podaci o izdvajanjima iz budžeta različitih nivoa vlasti a koja su usmjerena na sprovođenje omladinskih politika i unapređenja stanja u oblasti mladih.

4.1 Podrška Ministarstva civilnih poslova BiH omladinskim programima u 2021. godini

Ministarstvo civilnih poslova BiH dodjeljuje sredstva za sport, kulturu, te ima programe za sufinansiranje nevladinih organizacija, ali konkretan budžet za politike prema mladima na državnom nivou nije uspostavljen.⁵ Ministarstvo civilnih poslova BiH djeluje kao koordinator u realizaciji programa za mlade koji proizilaze iz strateških dokumenata EU ili su u vezi sa projektima koji se odnose na prekograničnu saradnju, uspostavljanje saradnje sa raznim zemljama putem memoranduma i sporazuma o saradnji a o čemu informišu različite niveove vlasti, zbog obaveze pribavljanja mišljenja o nacrtima sporazuma i memoranduma.

4.2 Poticaji mladima od strane Federalnog ministarstva kulture i sporta⁶

Iz Budžeta Federacije BiH u 2021. godini realiziran je transfer za mlade putem Javnog poziva koji raspisuje Federalno ministarstvo za sport i mlade koje je i nadležno za oblast mladih na području Federacije. U okviru ovog Javnog poziva dodijeljeno je 30.000,00 KM za 7 omladinskih udruženja sa područja TK, odnosno podržana su dva projekta više sa područja Tuzlanskog kantona nego u 2020. godini. Vlada FBiH izdvaja sredstva za mlade i kroz druge programe, ali do momenta izrade ove informacije Ministarstvo nije dobilo zvanične podatke o istima. U nastavku dajemo pregled projekata koji su podržani od strane Federalnog ministarstva kulture i sporta, a za udruženja koja dolaze sa područja TK.

Tabela 6. Pregled projekata koji su podržani od strane Federalnog ministarstva kulture i sporta

Redni broj	Naziv udruženja	Naziv projekta	Sjedište općine	Iznos odobrenih sredstava
1	Udruženje mladih žena "GirlTHing", Mala Solina 16, Tuzla	Programerka, a ne štreberka!	Tuzla	4,000.00
2	NVO Radio Kameleon - otvorena mreža ljudskih prava i demokratije, Milana Jovaovića 6, Tuzla	Festival mladih 2021	Tuzla	4,000.00
3	Udruženje građana "Eventus", Pašage Mandžića 93, Tuzla	Cross Culture Manifest (kreiranje kreativnog ambijenta za mlade)	Tuzla	4,000.00
4	Udruženje građana "Eventus"	Cross Culture Manifest (kreiranje kreativnog ambijenta za mlade)	Tuzla	5,000.00
5	Udruženje "Klub mladih Roma", Omladinskih brigada 46, Kiseljak - Tuzla	Edukacijom do jačanja kapaciteta mladih Roma i Romkinja	Tuzla	6,000.00
6	Udruženje Građana Tvornica Magije - Magic Factory, Maršala Tita 151, Tuzla	Tuzla grad filmske kulture (Umrežavanje mladih i začetak interkulturalnog dijaloga)	Tuzla	5,000.00
7	Udruženje "Centar za edukaciju i obrazovanje", Armije BiH 4, Tuzla	Istraživanje stanja i unaprijeđenja IT kompetencija kod mladih kao šansa za (samo)zapošljavanje	Tuzla	2,000.00
	UKUPNO			30,000.00

⁵ Prema informaciji Ministarstva civilnih poslova BiH

⁶ Podaci dostupni na zvaničnoj web stranici Federalnog ministarstva kulture i sporta

4.3 Finansijska podrška mladima iz sredstava Budžeta Tuzlanskog kantona za 2021. godinu

U 2021. godini Ministarstvo je imalo nekoliko programa namijenjenih podršci mladima. Međutim, važno je istaći da pored sredstava koja se izdvajaju iz budžeta Ministarstva i drugi resori, odnosno ministarstva u sklopu svojih programa imaju aktivnosti koje se odnose na mlade. Međutim, u ovom dijelu ćemo se najviše fokusirati na programe Ministarstva, ali sažeto predstaviti i programe drugih ministarstava TK koji su namijenjeni mladima.

U Budžetu Tuzlanskog kantona nakon rebalansa planirana sredstva za Podršku mladima iznosila su 330.000,00 KM, a realizovano je ukupno 303.820,00 KM. Uporedni pokazatelji sa 2020. godinom predstavljeni su u sljedećoj tabeli:

Tabela 7. Pregled ukupno planiranih i realizovanih sredstava za podršku mladima u 2021. godini

R.B (1)	Opis (2)	Plan 2021. (3)	Ostvareno 2021. (4)	Ostvareno 2020. (5)	Index 5/3 (6)	Index 5/4 (7)
1.	Ugovorene i druge posebne usluge	15.000	0,00	0,00	0	0
2.	Tekući transferi pojedincima	205.000	205.000,00	200.129,46	100,00	102,43
3.	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	110.000	98.820,00	15.486,00	89,84	638,12
4.	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	0,00	0,00	23.400	0	0
UKUPNO		330.000	303.820	239.015	72,43	78,66

Od ukupno realizovanog iznosa u 2021. godini 3 (tri) programa su realizovana putem Javnog poziva za odabir korisnika sredstava sa potrošačke jedinice 32010004 - Podrška mladima u 2021. godini i to:

1. Subvencionirane kamata na kredite za stambeno zbrinjavanje mladih,
2. Subvencioniranje troškova mladima za smještaj i boravak djece u predškolskim ustanovama,
3. Finansiranje i sufinansiranje projekata omladinskih udruženja.

Ukupno dodijeljena sredstva za ova tri programa iznose 237.820,00 KM.

Sredstva su odobrena odlukom na koju je saglasnost dala Vlada TK a dodijeljena su kako slijedi:⁷

1. Program 1 - „Subvencioniranje kamata na kredite za stambeno zbrinjavanje mladih“ je program koji se realizuje od osnivanja Ministarstva. Korisnici sredstava za subvencioniranje kamata na kredite za stambeno zbrinjavanje mladih su mlade osobe između 18 i 35 godina sa prebivalištem na području Tuzlanskog kantona, a dodijeljena sredstva su u visini iznosa kamata plaćenih u toku godine, s tim da je maksimalan iznos 3.000,00 KM. U okviru ovog programa sredstva su dodijeljena za 67 korisnika sa ukupnim iznosom od 147.505,00 KM.

2. Program 2 - „Subvencioniranje troškova mladima za smještaj i boravak djece u predškolskim ustanovama“ je program koji se po prvi puta realizovao na području Tuzlanskog kantona. Korisnici sredstava za subvencioniranje troškova mladima za smještaj i boravak djece u predškolskim ustanovama su mlade osobe između 18 i 35 godina sa prebivalištem na području Tuzlanskog kantona, a dodijeljena sredstva su u iznosu od 30% ukupnih godišnjih troškova za smještaj djeteta u predškolsku ustanovu, s tim da je maksimalan iznos 500,00 KM po djetetu. U okviru ovog programa sredstva su dodijeljena za 107 korisnika za 129 djece sa

⁷ Rezultati Javnog poziva za odabir korisnika sredstava sa potrošačke jedinice 32010004 – Podrška mladima su dostupni na sljedećem linku: <https://mksmtk.gov.ba/view-more/rezultati-javnog-poziva-za-odabir-korisnika-sredstava-sa-potrosacke-jedinice-ldquo-podrska-mladima-rdquo-za-2021-godinu/425>

ukupnim iznosom 57.495,00 KM. Ovaj program se realizovao drugu godinu zaredom te se očekuje veća zainteresovanost za isti u narednim godinama, ali je neosporno da je izuzetno značajna podrška mladim bračnim parovima za sufinansiranje troškova smještaja djece u predškolske ustanove.

3. Program 3 - „Finansiranje i sufinansiranje projekata omladinskih udruženja“ je takođe program koji se realizuje već nekoliko godina. Korisnici sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata omladinskih udruženja su omladinska udruženja koja su registrovana na području Tuzlanskog kantona i čiji projekti imaju za cilj unaprjeđenje položaja mladih i jačanja omladinskog aktivizma u Tuzlanskom kantonu, a maksimalan iznos dodijeljenih sredstava je 3.000,00 KM. U okviru ovog programa sredstva su dodijeljena za 11 korisnika sa ukupnim iznosom od 32.820,00 KM. Realizacijom ovog programa Ministarstvo je uvidjelo da je neophodno značajno raditi na jačanju omladinskog sektora i omladinskih udruženja. Najznačajniji partneri u jačanju omladinskog sektora su lokalne zajednice koje prije svega moraju uspostaviti spisak omladinskih udruženja, a neophodno je uspostaviti i bazu organizacija koje rade sa mladima i sprovode programe za mlade kako bi se jednostavno pronašli partneri za realizaciju projekata namijenjenih mladima. U odnosu na 2020. godinu evidentan je napredak u radu omladinskih udruženja, prije svega broj aplikacija je veći, te je i broj korisnika povećan sa 4 na 11 omladinskih udruženja.

U 2021. godini Skupština Tuzlanskog kantona usvojila je Strategiju prema mladima Tuzlanskog kantona 2020-2024. Prvi projekat koji je Ministarstvo realizovalo iz ovog strateškog dokumenta odnosi se na potpisivanje i realizaciju Ugovora o partnerstvu na realizaciji sveobuhvatnog programa podrške razvoju poduzetništva IMPAKT inkubator poslovnih ideja na području Tuzlanskog kantona. U sklopu zajedničke saradnje između Ministarstva, Investicijske fondacije IMPAKT, JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona i 5 nerazvijenih i manje razvijenih lokalnih zajednica na području Tuzlanskog kantona Općine Čelić, Općine Sapna, Općine Teočak, Općine Kladanj i Općine Doboj Istok u 2021. godini realizovan je ovaj program koji je, između ostalog, obuhvatao program preduzetničke obuke te finansijsku, stručnu i mentorsku podršku za do 20 novih poslovnih poduhvata na području navedenih općina pokrenutih od strane mladih starosne dobi od 18 do 35 godina. Program je realizovan uz podršku Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

U skladu sa odredbom Zakona o mladima, u Budžetu Tuzlanskog kantona u 2021. godini planirana su sredstva u iznosu od 15.000,00 KM namijenjena Vijeću mladih TK za osiguranje prikladnog prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja. Ova sredstva su realizovana u iznosu od 6.000,00 KM, jer su se duži period rješavala pitanja oko funkcionisanja rada Vijeća mladih, odnosno rješavanje problema u funkcionisanju koja su se desila u 2020. godini. Iako su se u toku godine pojavili evidentni problemi u realizaciji ovih aktivnosti Ministarstvo je veliki dio posla samoinicijativno realizovalo, jer su evidentni problemi na polju omladinskog aktivizma i animiranja mladih u smislu poticanja zainteresovanosti za njihov angažman u zajednici i pokušaj odvratanja pažnje ka velikom odlivu mladih u inostranstvo. Kontinuirano se radilo na ovoj programskoj aktivnosti, a rezultati su vidljivi kroz povećanje korisnika za dodjelu sredstava putem Javnog poziva, uključivanju u projekat Festival mladih, te evidentno poboljšanje u radu Vijeća mladih Tuzlanskog kantona, iako je cilj postići daleko veći nivo angažmana mladih, efekat realiziranih aktivnosti je evidentan. Ministarstvo je i putem svoje web stranice informisalo mlade o aktivnostima koje se provode u saradnji sa međunarodnim institucijama a u cilju jačanja kapaciteta mladih i omladinskog organizovanja. Takođe, u 2021. godini nastavljena je podrška u Vijeću mladih Tuzlanskog kantona koji su prostor za rad napravili funkcionalnim, te se očekuje veći angažman mladih posebno predstavnika Vijeća mladih obzirom da imaju značajnu podršku u radu

Ministarstvo je u 2021. godini završilo projekat „Nek se i tvoj glas čuje“, a koji se odnosi na promociju uspješnih mladih osoba sa područja svih lokalnih zajednica Tuzlanskog kantona. Radi se o projektu značajnom za promociju mladih kojim se nastoji privući pažnja na značaj omladinskog aktivizma, ali i upoznati javnost sa kvalitetama koje mladi ljudi imaju i koje pokazuju u svom svakodnevnom radu. Ministarstvo je u drugoj polovini 2021. godine realizovalo i nabavku pružanja usluga promocije mladih i jačanja kapaciteta mladih i omladinskog aktivizma na području Tuzlanskog kantona, a koja se odnosi na promociju putem web-a, facebooka, instagrama, organizaciju edukativnih radionica za mlade, kreiranje foto i video sadržaja sa 30 događaja za mlade.

Pored izdvajanja Ministarstva za programe namijenjene mladima već je naglašeno i izdvajanje sredstava iz drugih resora, a što su organi uprave naveli u aktima koje su dostavili Ministarstvu, dok je za Ministarstvo obrazovanja i nauke Ministarstvo koristilo dostupne podatke iz Budžeta Tuzlanskog kantona za 2021. godinu. Najveći udio u realizaciji sredstava ima svakako Ministarstvo obrazovanja i nauke čiji programi su najvećim dijelom kroz srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje usmjereni na mlađu populaciju. U Budžetu TK za 2021. godinu nakon rebalansa budžeta planirana sredstva za srednje obrazovanje iznosila su 49 miliona KM, a za visoko obrazovanje iznosila su 43 miliona KM.

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak je u 2021. godini poduzimalo aktivnosti na zapošljavanju mladih koji se nalaze na evidenciji Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona a ciljne grupe bile su:

- mlade osobe do 30 godina starosti bez obzira na stručnu spremu. U okviru ove grupe zaposleno je 9 osoba od čega dvije žene i 7 muškaraca, a ukupna sredstva iznosila su 45.360,00 KM,
- Romi. U okviru ove grupe zaposleno je 6 osoba, a ukupna sredstva iznosila su 45.000,00 KM,
- stručno osposobljavanje za visoko obrazovane osobe bez radnog iskustva u struci. U okviru ove grupe zaposleno je 8 osoba od čega 5 žena i 3 muškarca, a sredstva su iznosila 27.433,00 KM.

Ministarstvo za boračka pitanja svake godine dodjeljuje stipendije za učenike i studente iz reda branilačke populacije. U 2021. godini dodjeljeno je 693 stipendija za studente i 1.013 stipendija za učenike. Ministarstvo za boračka pitanja realizuje i druge programe koji se odnose na korisnike iz reda boračke populacije i koji su indirektno povezani sa mladima, ali su podaci dostavljeni u zbirnom broju za sve korisnike i to za programe: Projekat zapošljavanja i samozapošljavanja djece iz reda porodica šehida-poginulih boraca, Projekat zapošljavanja i samozapošljavanja branitelja i članova njihovih porodica, Projekat obavljanja pripravničkog/volonterskog staža bez zasnivanja radnog odnosa za branitelje i članove njihovih porodica koji imaju VSS (u okviru ovog projekta 152 djece iz boračke populacije je angažovano kod raznih poslodavaca) i Projekat beneficija kod upisa na visokoškolske ustanove za branitelje i članove njihovih porodica.

4.4 Podrška mladima iz budžeta lokalnih zajednica Tuzlanskog kantona

U svrhu uvida u budžetska izdvajanja za mlade na svim nivoima vlasti, Ministarstvo je i od lokalnih zajednica sa područja Tuzlanskog kantona tražilo podatke o realizaciji programa namijenjenih mladima iz njihovih budžeta u 2021. godini. Međutim određene lokalne zajednice nisu dostavile potpune podatke, te su u tabeli u nastavku prikazani podaci koje su dostavile lokalne zajednice, a koje se odnose isključivo na podršku mladima. Neke lokalne zajednice su dostavile programe koje su realizovale, ali bez iznosa izvršenja, dok neke nisu dostavile nikakve podatke, a što je prikazano u sljedećoj tabeli:

Tabela 8. Izdvajanja za mlade iz budžeta lokalnih zajednica TK

GRAD/OPĆINA	2021. godina
BANOVIĆI	0
1. Nagrađivanje mladih kroz stipendiranje	bez iznosa
2. Podrška mladima pri pokretanju obrtničke djelatnosti	bez iznosa
ČELIĆ	52,310
Stipendiranje mladih	17,600
Subvencioniranje prevoza učenicima srednje škole	29,710
Pokretanje biznisa za mlade	5,000
DOBOJ ISTOK	0
1. Stipendiranje studenata dodiplomskog studija	bez iznosa
GRAČANICA	0
1. Stručno osposobljavanje mladih	bez iznosa
2. Stipendije učenike i studente	bez iznosa
3. Grantovi za obrazovanje (stimulacije učenicima, nagrade itd.)	bez iznosa
4. Prevoz učenika	bez iznosa
5. Vijeće mladih	bez iznosa
6. Budžet za mlade	bez iznosa
7. Sufinansiranje troškova vantjelesne oplodnje	bez iznosa
8. Transfer pomoći nezaposlenim porodicama	bez iznosa
9. Subvencija/podrška preduzećima pri zapošljavanju mladih	bez iznosa
10. Sufinansiranje rada Omladinske banke Gračanica	bez iznosa
11. Pomoći marginaliziranim grupama mladih žena pri otvaranju prvog biznisa	bez iznosa
12. Finansiranje Društvenog centra za redovan rad	bez iznosa
13. Finansiranje i održavanje prostora Omladinskog centra	bez iznosa
14. Finansiranje izrade Strategije za mlade	bez iznosa
GRADAČAC	nisu dostavili
KALESIJA	240,234
1. Stipendije za studente redovnog studija	135,100
2. Izdaci za specijalizaciju i školovanje	3,305
3. Proaktiva šampioni znanja	2,500
4. Izdaci za volonterski rad sa VSS	31,765
5. Jednokratna pomoć majkama porodiljama	33,950
6. Izdaci za nagrađivanje učenika završnih razreda osnovnih škola	9,100
7. Izdaci za nabavku senzora za kontinuirano mjerenje šećera u krvi	8,000
8. Izdaci za predškolsko obrazovanje	16,514
LUKAVAC	12,400
1. Podsticaj mladima putem komisije Općinskog vijeća	4,800
2. Podsticaj mladima putem Vijeća mladih i omladinskih organizacija	4,400
3. Rad Vijeća mladih	3,200
TEOČAK	nisu dostavili
SAPNA	9,700
1. Stipendiranje studenata i učenika generacije	3,200
2. Finansiranje omladinskih udruženja	6,500
SREBRENİK	164,800
1. Finansiranje volonterskog rada lica sa završenom VSS	30,000
2. Stipendiranje učenika srednje škole	13,000

Informacija o stanju u oblasti mladih u Tuzlanskom kantonu u 2021. godini

3. Dodjela studentskih kredita	44,800
4. Registracija novih obrta	13,000
5. Potpora novoosnovanim subjektima malog i srednjeg poduzetništva	10,000
6. Pomoć porodicama novorođenčadi	35,000
7. Izrada Strategije za mlade	5,700
8. Finansiranje projekata omladinskih udruženja	9,500
9. Finansijska podrška radu Vijeća mladih Grada Srebrenika	3,800
TUZLA	592,658
1. Transfer za rad- Vijeće mladih grada Tuzla	12,000
2. Grant za projekte za mlade	23,000
3. Nagrade studentima, učenicima i sportistima za natprosječan uspjeh	59,990
4. Subvencioniranje kamate za stambeno zbrinjavanje mladih	100,000
5. Grant za podršku privatnim preduzećima i poduzetnicima- projekat "Siguran start"	170,000
6. Grant za aktivnu politiku zapošljavanja- projekat "Zapošljavanje ranjivih kategorija"	20,000
7. Jednokratna novčana pomoć za plaćanje dijela troškova redovnog školovanja djece	54,990
8. Uplata doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje	49,409
9. Jednokratna novčana pomoć za refundiranje dijela troškova nabavke senzora za bezbolno i kontinuirano mjerenje šećera u krvi	96,969
10. Nabavka opreme za novorođeno dijete	6,300
KLADANJ	58,061
Projekat sa Fondacijom Mozaik	bez iznosa
Projekti za mlade putem javnog poziva	20,261
Stipendije za učenike i studente	37,800
Subvencioniranje troškova prevoza učenika srednje škole	bez iznosa
Projekat IMPAKT zapošljavanje i samozapošljavanje mladih	bez iznosa
ŽIVINICE	319,500
Stambeno zbrinjavanje mladih - subvencioniranje kamate	60,000
Stipendije učenicima i studentima	100,000
Podrška osnivanju biznisa - "start up"	100,000
Program stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa	40,000
Školska takmičenja učenika na gradskom nivou, učenici generacije	10,000
Fondacija Mozaik - Grant omladinska banka	9,500

Vidljivo je da se najveća podrška iz budžeta lokalnih zajednica odnosi na oblast obrazovanja i socijalne politike, dok je mali iznos sredstava usmjeren na direktne projekte za mlade i omladinska udruženja. Lokalne zajednice koje najviše izdvajaju sredstava za mlade su Gračanica, Tuzla i Živinice.

5 SMJERNICE ZA UNAPREĐENJE POLOŽAJA MLADIH I RAZVOJA PROGRAMA U OBLASTI MLADIH NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA ZA 2022. GODINU

Jedan od ključnih dijelova Informacije o stanju u oblasti mladih na području Tuzlanskog kantona predstavljaju smjernice za unapređenje položaja mladih i razvoja programa u oblasti mladih u 2022 godini. Ministarstvo je iste kreiralo u skladu sa Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju u FBiH, a na osnovu koje će se programi rada organa uprave donositi za trogodišnje razdoblje. Bitno je naglasiti da su ove smjernice u skladu sa Strategijom prema mladima Tuzlanskog kantona 2020.-2024. Iz ponuđenih smjernica vidljivo je da je u narednom periodu neophodno znatno ojačati omladinski aktivizam i posvetiti se uključivanju mladih koji imaju veliki potencijal u razvoj Tuzlanskog kantona. Programi koji budu usmjereni na jačanje omladinskog aktivizma i kapaciteta omladinskih udruženja jačaju i stanje u oblasti mladih.

Realizacijom navedenih smjernica doprinijelo bi se unapređenju stanja u oblasti mladih na području Tuzlanskog kantona. Međutim, ovdje prije svega treba istaći da veliki dio predloženih aktivnosti nije samo u nadležnosti Ministarstva, već i drugih aktera, a realizacija planiranih aktivnosti zavisi od više faktora kao što su raspoloživa finansijska sredstva, spremnost Vieća mladih TK i vijeća mladih lokalnih zajednica na saradnju i implementaciju planiranih aktivnosti, spremnost lokalnih zajednica na saradnju u cilju usklađivanja programa i implementaciju projekata iz Strategije prema mladima Tuzlanskog kantona 2020-2024., spremnost omladinskih udruženja i ostalih organizacija civilnog društva za aktivizam i djelovanje kada su u pitanju programi za mlade, uticaj odluka koje se donose na višim nivoima vlasti i slično. Ministarstvo će i pored takvih okolnosti, u skladu sa zakonskim obavezama, nastojati da usmjeri strateške ciljeve na one aktivnosti koje će u konačnici dati dobre rezultate.

Ono što je vidljivo je da su problemi u oblasti mladih veliki i da nedjelovanje i neaktivizam da se stanje poboljša može imati izuzetno teške posljedice po Tuzlanski kanton i implementaciju bilo kakvih razvojnih programa i projekata.

Pored loše situacije unazad nekoliko godina sa unutrašnjim i vanjskim migracijama, COVID – 19 je dodatno narušio stanje posebno kada je u pitanju omladinski aktivizam. Bez jačanja kapaciteta omladinskih udruženja nije moguće sprovesti omladinske politike na kvalitetan način, te je upravo stoga prikaz smjernica koje slijede predstavljen u cilju jačanja omladinskog aktivizma i kapaciteta omladinskih udruženja. U nastavku su prikazane aktivnosti koje su planirane u 2022.godini:

Naziv programa (mjere): Jačanje institucionalnih kapaciteta u području implementacije politike prema mladima							
Naziv strateškog dokumenta, oznaka strateškog cilja, prioriteta i mjere koja je preuzeta kao program: Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021.-2027. Godine, Mjera 2.3.4.							
Naziv aktivnosti/projekta	Rok izvršenja	Očekivani rezultat aktivnosti/projekta	Nosilac (najmanji organizacioni dio)	PJP ²	Usvaja se ³	Izvori i iznosi planiranih finansijskih sredstava u KM	
					(Da/Ne)	Izvori	Iznos
1.1 Uspostaviti funkcionalan sistem rada sa mladima u skladu sa Zakonom o mladima F BiH	IV kvartal (kontinuirano)	100% implementirane mjere iz Zakona o mladima F BiH koje se odnose na obaveze kantonalnog nivoa administrativnog organizovanja	Odjeljenje za sport i mlade	-	DA	Budžetska sredstva	-
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	0
1.2. Povećati sredstva za finansiranje unapređenja infrastrukture i kapaciteta zaposlenim u službama koje su nadležne za rad sa mladima	IV kvartal	1 službenik za rad sa mladima i obezbjeđeni uslovi za rad u pogledu prostora za rad zaposlenih	Odjeljenje za sport i mlade	-	DA	Budžetska sredstva	-
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	0
1.3. Implementirati programe o finansiranju, kontroli i efektima projekata za mlade	IV kvartal (kontinuirano)	6 projekata/programa na godišnjem nivou (zapošljavanje/samozapošljavanje mladih, stambeno zbrinjavanje, subvencioniranje troškova za smještaj djece u obdaništa, projekti omladinskih udruženja, stipendiranje mladih ...) realizovano	Odjeljenje za sport i mlade	-	DA	Budžetska sredstva	580.000
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	580.000
1.4 Povećati sredstva za finansiranje/sufinansiranje rada Vijeća mladih TK ili prostora za mlade	IV kvartal (kontinuirano)	Prostor za rad i realizaciju projekata Vijeća mladih TK namijenjenih jačanju omladinskog organizovanja obezbjeđen	Odjeljenje za sport i mlade	-	DA	Budžetska sredstva	20.000
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	20.000
1.5. Koordinirati i pratiti implementaciju Strategije prema mladima TK	IV kvartal (kontinuirano)	20% strateških projekata iz Strategije prema mladima 2020-2024 i akcionih planova realizirano	Odjeljenje za sport i mlade	-	NE	Budžetska sredstva	-
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	0

1.6. Podržati organizaciju Festivala mladih – Evropska prijestolnica mladih	IV kvartal (kontinuirano)	Godišnje pripremne aktivnosti za kandidaturu TK za Evropsku prijestolnicu mladih 2025. Godine realizovane	Odjeljenje za sport i mlade	-	NE	Budžetska sredstva	20.000
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	20.000
1.7. Utvrditi uslove, kriterije i postupak raspodjele budžetskih sredstava sa potrošačke jedinice 32010004-Podrška mladima	II kvartal	Uslovi, kriteriji i postupak raspodjele budžetskih sredstava sa potrošačke jedinice 32010004-Podrška mladima utvrđeni za budžetsku 2022. godinu	Odjeljenje za sport i mlade	-	DA	Budžetska sredstva	-
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	0
Ukupno za program (mjeru) Jačanje institucionalnih kapaciteta u području implementacije politike prema mladima.						Budžetska sredstva	620.000
						Kreditna sredstva	-
						Sredstva EU	-
						Ostale donacije	-
						Ostala sredstva	-
						Ukupno	620.000

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo za kulturu, sport i mlade

Broj:
Tuzla, 25.04.2022. godine

MINISTAR

Ivana Mijatović